

Filmoteka Szkolna

„Dar uwagi” - lekcja wychowawcza poświęcona tematyce uwagi i umiejętności dobrego słuchania na podstawie filmu Krzysztofa Kieślowskiego „Gadające głowy” - Materiały metodyczne

ETAP EDUKACYJNY ponadpodstawowa

CZAS 2 godziny lekcyjne

Cele:

- Edukowanie uczniów o potrzebie uwagi i umiejętności dawania jej innym
- Rozwijanie kompetencji komunikacyjnych w zakresie empatii i aktywnego słuchania
- Budowanie auto-narracji młodych ludzi, wokół pytań zadawanych w filmie: „Kim jestem?”, „Jakie jest moje pokolenie?”, „Co mnie określa?”
- Integrowanie grupy rówieśniczej, min. poprzez promowanie empatycznej komunikacji.

Metody pracy:

- praca indywidualna
- praca na forum z całą klasą - dyskusja praca w grupach

Środki dydaktyczne:

- film „Gadające głowy” Krzysztofa Kieślowskiego, 14' (Filmoteka Szkolna, pakiet nr 26)
- kartki samoprzylepne,
- Post it zdjęcia w konwencji „przypadkowy przechodzień” lub prezentujące ludzi w jakiejś zbiorowości, w sposób nie eksponujący wyraźnie nikogo z widocznych osób

Przebieg pierwszej lekcji:

1. Nauczyciel udziela uczniom informacji na temat filmu:
Przygotowując się do swojego filmu reżyser Krzysztof Kieślowski przeprowadził swoistą sondę socjologiczną polegającą na zrobieniu wywiadów z setkami Polaków. Podczas wywiadów Kieślowski zadawał cztery pytania:
w którym roku się urodziłeś? kim ty jesteś? co jest dla ciebie najważniejsze? czego byś chciał (czego oczekujesz od przyszłości)?
Z zarejestrowanych materiałów wybrał 44 osoby, które uporządkował chronologicznie od niemowlaka do stuletniej staruszki. W ten sposób powstał 14-minutowy, zbiorowy portret Polaków, który zaraz zobaczymy. - 1 minuta
1. Projekcja filmu „Gadające głowy” Krzysztofa Kieślowskiego. - 14 minut.
1. Nauczyciel wprowadza temat zajęć zadając uczniom pytanie, co umożliwiło powstanie filmu „Gadające głowy”. Należy wysłuchać wszystkich odpowiedzi i pomysłów, a następnie zaproponować jeszcze jeden niezbędny czynnik (o ile żaden z uczniów tego nie zaproponował) - uwagę. Proszę wyjaśnić uczniom, że bez zwrócenia kamery w stronę zwyczajnych, niczym się niewyróżniających osób Krzysztof Kieślowski nie stworzyłby swojego filmu. Przyglądając się zwykłemu człowiekowi Kieślowski uczynił go niezwykłym, dając przez moment możliwość zaistnienia w systemie totalitarnym, gdzie nie było miejsca na wolność słowa i indywidualne wypowiedzi. Ale nawet w oderwaniu od kontekstu historycznego uwaga innych jawi się jako jeden z kluczowych warunków osiągnięcia

Filmoteka Szkolna

szczęścia lub, w przypadku jej braku, źródło cierpienia. W krótkiej dyskusji uczniowie dyskutują, czy uwaga jest czymś ważnym i czy łatwo jest ją okazywać. Przykładowe pytania: Czy w obecnych czasach uwaga jest czymś łatwo dostępnym? Czy uwaga jest czymś ważnym dla was? Co to znaczy okazywać komuś uwagę? Na kogo zwracamy uwagę? Dlaczego? Czym jest dobra uwaga, czym uwaga zła? - 15 minut.

1. Ćwiczenie nr 1 mające na celu uświadomienie uczniom, jak trudno jest poświęcić komuś swoją uwagę. Nauczyciel daje uczniom 1 minutę na wypisanie z pamięci wszystkiego, co pamiętają na temat wybranego przez siebie bohatera filmu. Fragmentów wypowiedzi, wyglądu, zachowania. Następnie uczniowie ponownie oglądają film i weryfikują swój opis. Pracę podsumowuje refleksja na temat tego, co udało im się, a czego nie udało im się zapamiętać. - 15 minut.
1. Alternatywnie: Nauczyciel daje uczniom 3 minuty na wypisanie z pamięci znajomych osób, które spotkały poprzedniego dnia - jeśli nie znają imion czy nazwisk tych osób (bo znają je tylko z widzenia) powinni je określić opisowo, np. pani z warzywniaka, pan w czerwonej czapce. Gdy uczniowie dysponują już gotowymi listami, przekazujemy im dalsze polecenia: „Wykreście imiona, nazwiska i opisy wszystkich osób, które znacie bardzo dobrze. Zostawcie osoby, na które na co dzień zwracacie mniejszą uwagę. Teraz wybierzcie z tych osób tę, którą znacie najmniej. Być może nigdy nie zamieniliście z nią albo z nim słowa, i nigdy tak naprawdę nie mieliście okazji, żeby przekonać się, co ta osoba myśli, kim tak naprawdę jest. A może zasługuje na wasze zainteresowanie? Przyjrzyjcie się jej. Nie musicie nic mówić, wystarczy, że będziecie w myślach odpowiadać na kolejne pytania. Opiszcie tę osobę. W jakich okolicznościach ją spotykacie? - Gdzie? - W stałym miejscu? - O stałym czasie? - Co wiecie o tej osobie na pewno? - Przejdźcie do wyglądu zewnętrznego: Czy jest coś w niej charakterystycznego? - Ile może mieć lat? - Czy jest w niej coś co wam się podoba? - Teraz spróbujcie sobie przypomnieć wasze rozmowy, jeśli kiedykolwiek rozmawialiście. - Czy wiecie, czym się ta osoba interesuje? - Co ją pasjonuje? - Co ją denerwuje? - Czy ma jakieś hobby, zainteresowania? - Pomyślcie, może kojarzy wam się z kimś? - Jakbyście mieli nakręcić film, jaką rolę byście jej powierzyli? - Jak może mieć na imię? A teraz powiedzcie, czy obraz tej osoby zmienił się w waszych oczach? Czy zaciekał was? Czy ta osoba stała wam się bliższa? Czy macie ochotę zweryfikować swoje domysły? Jak się czuliście z tym ćwiczeniem?” - 15 minut
1. Alternatywnie: Ćwiczenie nr 1 mające na celu uświadomienie uczniom znaczenie uwagi. Nauczyciel pokazuje uczniom zdjęcie przypadkowej osoby lub osób i proponuje króciutką burzę mózgu dotyczącą zdjęcia - Kogo widać na tym zdjęciu? (jeśli jest więcej osób, wybierzcie jedną, dwie), Co robią ci ludzie? Skąd wracają, dokąd idą? W jakim są nastroju? Następnie proponuje tytuł zdjęcia, uczniowie zaś dyskutują nad tym, czy tytuł pasuje do zdjęcia. Np:

Beata i Zbyszek spędzają kolejne fantastyczne popołudnie w swoim towarzystwie

Następnie nauczyciel dzieli klasę na 4-5 osobowe grupy i każdej grupie wręcza zdjęcie, które powinno być opracowane w podobny sposób - ze skupieniem uwagi na wybranych bohaterach i dyskusją o ich intencjach, nastroju i okolicznościach, w jakich się znaleźli. Uczniowie wymyślają tytuł zdjęcia, który później zostaje przedstawiony na forum klasy wraz ze zdjęciem. Pozostali uczniowie nagradzają brawami najlepszy tytuł. Na koniec ćwiczenia odbywa się dyskusja poświęcona temu, jak zmienia się postrzeganie bohaterów zdjęć po tym, jak skupiła się na nich uwaga uczniów. Czy obraz pokazywanej osoby/osób zmienił się w trakcie pracy nad zdjęciem? Czy zaciekał was? Czy ta osoba lub osoby stały się im bliższe? - 15 minut

Przebieg drugiej lekcji:

1. Kolejne ćwiczenie poprzedza dyskusja na temat dobrego słuchania. Proszę zaprosić uczniów do wspólnego przygotowania kodeksu dobrego słuchacza. W grupach 5-6 osobowych uczniowie spisują cechy, które wyróżniają dobrego słuchacza (5 minut). Potem na forum klasy nauczyciel podsumowuje wszystkie pomysły, uzupełniając je o zasady przedstawione w karcie pracy, o ile nie pojawiły się wcześniej w dyskusji. Kodeks powinien znaleźć się na tablicy - 10 minut
1. Ćwiczenie nr 2, którego celem jest ćwiczenie aktywnego słuchania oraz integracja klasy. Uczniowie usuwają krzesła ze środka sali, zostawiając przestrzeń do swobodnego poruszania się. Nauczyciel rozdaje uczniom karteczki samoprzylepne, na których uczniowie wypisują swoje imiona i które później przyklejają sobie na koszulce czy bluzie, w widocznym miejscu. Następnie nauczyciel zachęca uczniów do swobodnego poruszania się po sali. W momencie, w którym nauczyciel mówi „Stop!” uczniowie dobierają się do pary z osobą stojącą najbliżej. W tych parach uczniowie odpowiadają sobie na pytanie: „Co lubię robić najbardziej i dlaczego?”. Każda osoba mówi przez 1 minutę, nauczyciel kontroluje czas - po 1 minucie ogłasza zmianę mówiącego, po 2 minutach ogłasza koniec rundy rozmowy. Uczniowie wymieniają się karteczkami z imionami. Od teraz reprezentują osobę, z którą przed chwilą rozmawiali. Po kolejnej rundzie swobodnego poruszania się, uczniowie znów dobierają się do pary z osobą stojącą najbliżej. Ponownie odpowiadają sobie na pytanie: „Co lubię robić najbardziej i dlaczego?”, tyle że tym razem nie opowiadają o sobie, tylko o osobie, z którą przed chwilą rozmawiali. Na koniec tej rundy uczniowie po raz kolejny wymieniają się karteczkami z podobnym skutkiem. Po czterech rundach, nauczyciel kończy zabawę i proponuje, by uczniowie usiedli w kole. Następuje runda, w której uczniowie opowiadają o osobie, której imię widnieje na karteczce przyklejonej do ich piersi, a osoby z tym imieniem weryfikują te informacje. Następnie następuje podsumowanie ćwiczenia, poprzez ponowne omówienie kodeksu. Tym razem uczniowie dyskutują o tym, które zasady kodeksu dobrego słuchacza są dla nich najtrudniejsze.
Inne pytania do dyskusji: Jak czuliście się mówiąc? Jak czuliście słuchając? Czy w miarę postępowania ćwiczenia słuchanie i mówienie szło wam coraz lepiej? Co utrudniało wam zapamiętywanie informacji? - 30 minut.
1. Na koniec uczniowie indywidualnie przyglądają się zasadom dobrego słuchania i zaznaczają cechy, nad którymi powinni popracować i cechy, które są u nich najlepiej wykształcone - 5 minut.

Karta pracy

CO WYRÓŻNIA DOBREGO SŁUCHACZA?

Dobry słuchacz zawsze:

- patrzy na swojego rozmówcę
- słucha, a nie zastanawia się, co powiedzieć
- nie ocenia, nie krytykuje
- nie przerywa, nie jest zniecierpliwiony
- próbuje zrozumieć, co czuje rozmówca
- wykonuje gesty, które pokazują zainteresowanie (potakuje, mówi „mhm”)